

3.2.2017

Dnro 683/4/16

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Sarja

MAISTRAATIN MENETTELY SELVITETTÄESSÄ EDUNVALVONNAN TARPEELLISUUTTA

1

KANTELU

Kantelija pyysi 16.2.2016 saapuneessa kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan maistraatin menettelyn edunvalvonnan tarpeen selvittämisessä. Kantelijan mukaan maistraatti oli ryhtynyt selvittämään hänen edunvalvontansa tarpeellisuutta perättömän ilmiannon perusteella.

Kantelija oli tyytymätön erityisesti siihen, että hän oli joutunut menemään lääkärin vastaanotolle, vaikka hän olisi voinut osoittaa edunvalvonnan tarpeettomuuden oman lääkärinsä ja asianajajansa sekä pankin lausunnoilla. Maistraatista oli sittemmin saapunut kirje, jossa oli ilmoitettu, ettei asia ollut johtanut enempään toimenpiteisiin.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

3.1.1

Oikeusohjeet

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Jokaisella on 7 §:n 1 momentin mukaan oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, eikä ketään saa 2 momentin mukaan kohdella ihmisarvoa loukkaavasti. Edelleen jokaisella on 21 §:n 1 momentin mukaan oikeus saada asiansa käsitellyksi viranomaisessa asianmukaisesti, ja 2 momentin mukaan muun muassa oikeus tulla kuulluksi turvataan lailla. Edelleen perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Holhustoimilain 1 §:n 1 momentin mukaan holhustoimen tarkoituksena on valvoa niiden henkilöiden etua ja oikeutta, jotka eivät vajaavaltaisuuden, sairauden, poissaolon tai muun syyn vuoksi voi itse pitää huolta taloudellisista asioistaan. Jos jonkun etua on valvottava muussa kuin taloudellisessa asiassa, holhustoimi huolehtii siitä 2 momentin mukaan siltä osin kuin jäljempänä säädetään.

Holhustoimilain 8 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin voi määrätä edunvalvojan täysikäiselle, joka sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi on kykenemätön valvomaan etuaan taikka huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista, jotka vaativat hoitoa eivätkä tule asianmukaisesti hoideutuksi muulla tavoin. Holhousviranomaisen tulee tarvittaessa tehdä käräjäoikeudelle hakemus edunvalvojan määräämiseksi. Holhustoimilain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla myös holhousviranomaisen voi tietyin lisäedellytyksin määrätä edunvalvojan muun muassa edellä 8 §:ssä kuvatuissa tilanteissa.

Holhustoimilain 90 §:n 1 momentin mukaan muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikkö ja terveydenhuollon ammattihenkilö ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia pyynnöstä antamaan holhousviranomaiselle ne tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen vireillä olevan asian ratkaisemiseksi. Saman pykälän 2 momentin mukaan holhousviranomaisen voi pyytää kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimielimeltä lausunnon, jos selvityksen saaminen asianomaisen olosuhteista on tarpeen holhustoimilaissa tarkoitetussa asiassa.

Säännöksen perusteluiden mukaan sääntelyn tarkoitus on turvata holhousviranomaiselle mahdollisuus tehokkaasti valvoa edunvalvojien toimintaa ja päämiehen omaisuuden hoitoa sekä luoda edellytykset sille, että edunvalvontaa koskevat ratkaisut voidaan perustaa oikeaan tietoon. Holhousviranomaisen saattaa valvontatehtävässään tarvita esimerkiksi tietoa siitä, millaista eläkettä tai vakuutuskorvausta edunvalvonnassa olevalle on maksettu, tai tietoa tilitapahtumista edunvalvonnassa olevan henkilön pankkitileillä. Tuomioistuin saattaa puolestaan tarvita esimerkiksi henkilön terveydentilaa koskevia tietoja silloin, kun tuomioistuinta on pyydetty määräämään henkilölle edunvalvoja (HE 146/1998 vp, s. 71).

Holhustoimilain 91 §:n mukaan jokainen, joka on saanut tiedon edunvalvonnan tarpeesta ilmeisesti olevasta henkilöstä, voi vaitiolovelvollisuuden estämättä ilmoittaa asiasta holhousviranomaiselle. Ilmoituksen saatuaan holhousviranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin edunvalvonnan tarpeen selvittämiseksi ja tehdä tarvittaessa käräjäoikeudelle hakemus edunvalvojan määräämiseksi.

Säännöksen perustelujen mukaan pykälän ilmaisu "ilmeisesti" tarkoittaa samaa kuin "sangen todennäköisesti". Säännöksellä on pyritty turvaamaan se, että edunvalvonnan tarpeessa olevat pääsevät edunvalvonnan piiriin ja että mahdolliset väärinkäytökset, joissa asianomaisen tilaa on käytetty epäasiallisella tavalla hyväksi, voitaisiin selvittää. Edelleen todetaan, että asia tulee selvittää sopivin tavoin (HE 146/1998 vp, s. 71–72).

Eduskunnan hallintovaliokunta on hallituksen esityksestä lakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa pitänyt tärkeänä paitsi sitä, että ilmoituksia voidaan tehdä, myös sitä, ettei ilmoitusoikeutta käytetä väärin. Valiokunnan mukaan säännös sisältää edellytyksen, että ilmoituksen tulee olla asianomaisen henkilön edun mukainen. Säännöstä ei sen vuoksi voida ymmärtää niin, että se oikeuttaisi ketään tekemään "ilmiantoja", jotka olisivat vastoin sen henkilön etua, jota ilmoitus koskee (HaVL 19/1998 vp, s. 8–9).

Holhustoimilain 85 §:n 2 momentin mukaan, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu, asian käsittelyyn ja virkamiehen esteellisyyteen sovelletaan maistraatissa hallintolakia.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Päävastuu asian selvittämisestä on säännöksen perusteluiden mukaan viranomaisella. Viranomaisen voi hankkia selvityksiä itse viran puolesta toisilta viranomaisilta tai pyytää selvitystä asianosaisilta taikka myös ulkopuolisilta tahoilta. Selvitysten laajuus ja tarve tulee harkita tapauskohtaisesti (HE 72/2002 vp, s. 86). Asian viivytyksetöntä käsittelyä koskevan 23 §:n perusteluissa on niin ikään asian selvittämiseen liittyen todettu, että selvitystä tulee hankkia ainoastaan siinä määrin kuin se on asian ratkaisemisen kannalta välttämätöntä (HE 72/2002 vp, s. 74).

Hallintolain 31 §:n 2 momentin mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista ja muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

Säännöksen perusteluiden mukaan myötävaikutusvelvollisuus koskee ainoastaan asianosaisen itsensä vireille panemaa asiaa, millä tarkoitetaan ensisijaisesti asiaa, jossa asianosainen on tehnyt vaatimuksen jonkin oikeuden tai edun myöntämisestä itselleen (HE 72/2002 vp, s. 87).

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Asian saa 2 momentin ratkaista asianosaista kuulematta, jos: 1) vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana; 2) asia koskee palvelussuhteeseen tai vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista; 3) asia koskee hakijan ominaisuuksien arviointiin perustuvan edun myöntämistä; 4) kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle; tai 5) hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Kuulluksi tulemisen oikeus koskee lähtökohdiltaan kaikkia sellaisia asioita, joissa asianosaisella voidaan katsoa olevan intressi antaa selvitystä (HE 72/2002 vp, s. 89).

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

3.1.2

Aiempi kannanottoni

Olen antanut samalla maistraatille huomautuksen, kun se oli ryhtynyt selvittämään kantelijan ja tämän vaimon edunvalvonnan tarvetta sellaisen ilmoituksen perusteella, jossa oli esitetty asianosaisista lähinnä kriittisiä mielipiteitä ja rikosväitteitä. Kiinnitin maistraatin huomiota myös sen käyttämän asiakaskirjeen puutteisiin ja katsoin, että asiassa oli ilmennyt tarve yhtenäistää ja kehittää edunvalvontailmoitusten käsittelyyn liittyviä menettelytapoja.

Tässäkin tapauksessa maistraatti oli heti ilmoituksen saatuaan lähettänyt ilmoituksen kohteille kirjeen asian vireille tulosta ja terveyskeskukseen lääkärinlausuntopyynnön. Kantelija oli maistraatin kirjeen saatuaan ottanut yhteyttä maistraattiin, jolloin maistraatti oli heti ilmoittanut edunvalvontailmoituksen olleen perätön ja asia oli jäänyt sillensä.

3.2

Kannanotto

3.2.1

Arvioinnin yleiset lähtökohdat

Kantelijalla on ollut perustuslain mukainen oikeus siihen, että häntä koskeva asia, joka on tullut maistraatissa vireille ilman hänen omaa myötävaikutustaan, käsitellään maistraatissa asianmukaisesti. Edunvalvontailmoituksen asianmukaiseen käsittelyyn voi kuulua paitsi se, että asia selvitetään huolellisesti, myös se, että ilmeisen aiheeton ilmoitusta ei ryhdytä käsittelemään. Asian selvittämisessä taas tulee ottaa huomioon suhteellisuuden ja tarpeellisuuden vaatimukset eli että vain ratkaisutoimintaa edistävä selvitys hankitaan.

Edunvalvontailmoituksen tekemisen kynnys on laissa tulkinnanvarainen. Ilmoituksen kohteen tulee olla henkilö, joka on ilmeisesti eli sängen todennäköisesti edunvalvonnan tarpeessa. Maistraatin toimenpiteille ei ole säädetty muuta kynnystä, vaan ilmoituksen saatuaan sen tulee ryhtyä toimenpiteisiin edunvalvonnan tarpeen selvittämiseksi. Laissa ei myöskään säädetä ilmoitukselle muotovaatimuksia eikä siitä, mitä tietoja ilmoituksessa tulee olla. Edunvalvontailmoituksen tekijälle ei siten voida asettaa ainakaan ilmoituksen laatimisvaiheessa kovinkaan korkeaa perusteluvaatimusta sille, miksi hän katsoo jonkun olevan edunvalvonnan tarpeessa. Toisaalta ilmoittajalta voidaan pyytää lisätietoja. Hänellä ei kuitenkaan ole hallintolain mukaista

myötävaikutusvelvollisuutta asian selvittämisessä, koska tämä velvollisuus on vain asianosaisella, jollainen ilmoituksen tekijä ei ole.

Jo edunvalvonnan tarpeen selvittäminen merkitsee puuttumista henkilön perusoikeuksien ytimeen. Maistraatti ryhtyy tällöin ulkopuolisen tahon ilmoituksesta selvittämään henkilön itsemääräämisoikeuden ja yksityisyyden suojan piiriin kuuluvia asioita, kuten hänen terveydentilaansa, asumisolosuhteitaan ja taloudellista tilannettaan. Tästä seuraa asian käsittelylle erityinen huolellisuuden vaatimus, jota korostaa myös se, että edunvalvontailmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Edunvalvontailmoitusten käsittelyssä korostuu virallisperiaate. Maistraatin tulee kiinnittää esikysymyksenä erityistä huomiota siihen, onko ilmoituksen perusteella ilmeistä, että joku tarvitsee jonkun toisen henkilön valvomaan talouttaan tai henkilöään koskevia etujaan ja oikeuksiaan sen vuoksi, että hän ei vajaanvaltaisuuden, sairauden, poissaolon tai muun syyn vuoksi voi itse pitää huolta asioistaan.

Edunvalvontailmoituksen perimmäinen tarkoitus on pyrkiä turvaamaan, että edunvalvonnan tarpeessa olevat pääsevät edunvalvonnan piiriin ja voitaisiin selvittää mahdolliset väärinkäytökset, joissa asianomaisen tilaa on käytetty epäasiallisella tavalla hyväksi. Edunvalvontailmoitusta ei ole tarkoitettu kiusanteon välineeksi. Viranomaisille osoitetut ilmoitukset voivat tulla niiden sisältönsä perusteella arvioitaviksi kunnianloukkauksena.

3.2.2

Oliko edunvalvontailmoitus antanut riittävät perusteet edunvalvonnan tarpeen lähemmälle selvittämiselle?

Esillä olevaa asiaa on nyt arvioitava siitä näkökulmasta, jollaisena se oli maistraatissa näyttäytynyt edunvalvontailmoituksen perusteella ennen asian enempää selvittämistä. Näin ollen se jo tiedossa oleva seikka, että asia ei ollut johtanut hakemuksen tekemiseen käräjäoikeudelle edunvalvojan määräämiseksi kantelijalle, ei ole ratkaiseva arvioitaessa maistraatin menettelyn mahdollista moitittavuutta.

Tapaus koskee saman maistraatin samaa yksikköä, jolle olen jo antanut huomautuksen edunvalvonnan tarpeen selvittämisestä aivan liian kevein perustein. Nyt on kuitenkin huomattava, että tapausten olosuhteet tai tosiasiat eivät ole samanlaiset. Aiemmassa tapauksessa maistraatti oli tulkinnut edunvalvontailmoitukseksi maistraattiin saapuneen lyhyen sähköpostiviestin, josta ei ollut ilmennyt minkäänlaisia tietoja siihen suuntaan, että ilmoituksen kohteet eivät olisi kysyneet huolehtimaan taloudellisista tai henkilöään koskevista eduistaan tai että olisi ollut vaara, että he olisivat joutuneet taloudellisesti hyväksikäytetyiksi. Sen sijaan asianosaisista oli esitetty lähinnä kriittisiä mielipiteitä ja rikosväitteitä.

Nyt esillä olevassa asiassa edunvalvontailmoitus sitä vastoin oli laadittu maistraatin tätä tarkoitusta varten laaditulle valtakunnallisesti käytössä olevalle lomakkeelle, joka ohjaa ilmoittajaa antamaan asian käsittelemiseksi tarpeellisia tietoja. Lisäksi lomakkeeseen oli liitetty neljän sivun mittainen tarkempi selostus asioista, jotka ilmoittajan mielestä tukivat ilmoituksen tekemisen aiheellisuutta. Lisäksi ilmoittaja oli halunnut suullisesti kertoa asioista ilmoituksen taustalla.

Esillä olevan tapauksen olosuhteet ovat siten kaiken kaikkiaan sillä tavoin ratkaisevasti erilaiset kuin aiemmassa tapauksessa, että näissä asioissa ei laillisuusvalvonnallisesti voida automaattisesti päätyä samanlaiseen lopputulokseen.

Edunvalvontailmoituksen tekemisen kynnys on laissa tulkinnanvarainen. Ilmoituksen kohteen tulee olla henkilö, joka on ilmeisesti eli sangen todennäköisesti edunvalvonnan tarpeessa. Maistraatinkaan toimenpiteille ei ole säädetty muuta kynnystä, vaan ilmoituksen saatuaan sen tulee ryhtyä toimenpiteisiin edunvalvonnan tarpeen selvittämiseksi. Se, milloin edunvalvontailmoituksen katsotaan muodostavan riittävän perusteen edunvalvonnan tarpeen lähemmälle selvittämiseksi, jättää asiaa koskevan sääntelyn perusteella siten sijaa maistraatin harkinnalle.

Johtopäätökseni on, että asiassa ei ole ilmennyt riittäviä perusteita sille, että voisin katsoa maistraatin menetelleen lainvastaisesti, kun se oli katsonut edunvalvontailmoituksen sisältäneen riittävässä määrin sellaisia seikkoja, joiden perusteella edunvalvonnan tarpeen lähempää selvittämistä oli pidetty aiheellisena.

3.2.3

Oliko maistraatti laiminlyönyt velvollisuutensa kuulla asianosaista?

Asianosaisen oikeus tulla kuulluksi on perustuslain 21 §:ssä säädetyn oikeusturvan kulmakiviä, ja tämä oikeus koskee lähtökohdiltaan kaikkia sellaisia asioita, joissa asianosaisella voidaan katsoa olevan intressi antaa selvitystä. Kuulemisesta lähemmin säätävän hallintolain mukaan kuulemistilaisuus on varattava ennen asian ratkaisemista. Asian saa kuitenkin tietyn edellytyksin ratkaista asianosaista kuulematta, eli muun muassa, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana tai kuuleminen on muusta kuin erikseen laissa luetellusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Viimeksi todettua yleislauseketta tulee kuitenkin tulkita suppeasti.

Hallintolain kuulemissäännös on kirjoitettu pitäen silmällä etenkin sellaista hallintoasian käsittelyä, jonka lopputuloksena viranomaisessa syntyy asianosaisen etua, oikeutta tai velvollisuutta koskeva hallintopäätös. Olen aiemmissa edunvalvontailmoitusten käsittelyä koskeneissa ratkaisuisani todennut, että silloin, kun edunvalvonta-asia tulee maistraatissa vireille ulkopuolisen tahon tekemän ilmoituksen perusteella, kyse ei ole sellaisesta asianosaisen itsensä vireille panemasta asiasta, jonka maistraatti voisi suoraan itse ratkaista määräämällä ilmoituksen kohteen edunvalvontaan.

Sen sijaan ilmoituksella vireille tulleissa asioissa maistraatin tehtäviin kuuluu holhustoimilain mukaan selvittää edunvalvonnan tarpeellisuus ja tehdä tarvittaessa käräjäoikeudelle hakemus edunvalvojan määräämiseksi ilmoituksessa tarkoitettulle henkilölle. Lopullinen ratkaisuvallta on siten tuomioistuimella, joka ei ole sidottu maistraatin hakemukseen. Holhustoimilaissa ei erikseen säädetä maistraatin kuulemisvelvollisuudesta sen käsitellessä edunvalvontailmoituksia, kun taas tuomioistuimen kuulemisvelvollisuudesta edunvalvonta-asioissa säädetään nimellisesti (73 § 2 mom. ja 74 §). Hallintolaki tulee kuitenkin yleislakina sovellettavaksi maistraatin toimintaan sen käsitellessä edunvalvonta-asioita.

Maistraatti ei siten ilmoituksen perusteella vireille tulevissa asioissa ratkaise lopullisesti sitä kysymystä, onko joku edunvalvonnan tarpeessa vai ei. Tästä huolimatta voidaan mielestäni perustellusti pitää lähtökohtana sitä, että maistraatti myös ilmoitusta käsitellessään varaa asianosaiselle tilaisuuden tulla kuulluksi ennen kuin se tekee hakemuksen käräjäoikeudelle. Kyseessä on sellainen henkilön yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta koskeva asia, jossa asianosaisella voi olla perusteltu intressi esittää oma näkemyksensä, joka taas voi vaikuttaa siihen, jatkaako maistraatti ylipäätään asian käsittelyä hakemalla edunvalvontaan määräämistä käräjäoikeudelta.

Jää kuitenkin maistraatin harkintaan, missä vaiheessa se kulloinkin katsoo asianosaisen kuulemisvelvollisuuden konkretisoituvan. Tapauksesta riippuen asia voi myös näyttäytyä jo ilmoituksesta ilmenevien tietojen perusteella sillä tavoin kiireellisenä, että kuulemistilaisuuden varaamisen pääsäännöstä poikkeamista voidaan joutua vakavasti pohtimaan.

Lääkärintoimitusta oli nyt – kuten kohdassa 3.1.2 käsitellyssä aiemmassa tapauksessa – pyydetty ilmeisen rutiininomaisesti heti ilmoituksen käsittelyn alkuvaiheessa, kun taas asianosaisen eli ilmoituksen kohteen eli kantelijan kuuleminen oli jäänyt toissijaiseksi tavaksi selvittää asiaa. Tätä kuvastaa se, että kantelijalle lähetetyssä kirjeessä oli ilmoitettu, että häntä mahdollisesti kuullaan, mutta kuitenkin vasta sen jälkeen, kun lääkärintoimitus on saatu. Toisaalta totean, että koska edunvalvonta-asian käsittely edellyttää lääketieteellistä asiantuntemusta, lääkärintoimituksen hankkimista voidaan pitää myös sellaisena asian esiselvittämisenä, jonka perusteella vasta arvioidaan, onko asian enempi käsittely – mukaan lukien asianosaisen kuuleminen – tarpeen.

Se, että maistraatti ryhtyy ilmoituksen johdosta selvittämään asiaa lähettämällä lääkärintoimitustopyynnön, ei siten vielä ole sellaista asian ratkaisemista, jota ennen asianosaiselle tulisi lain mukaan varata tilaisuus tulla kuulluksi, vaan kyse on nimenomaan vasta asian selvittämisestä. Selvittämismääräys on virallisperiaatteen mukaisesti viranomaisella, ja selvittäminen jätetään sijaa viranomaisen harkinnalle.

Mielestäni ei siten ole esitettävissä sellaista yleistystä, että maistraatin olisi kaikissa tilanteissa aina ensin varattava ilmoituksen kohteelle tilaisuus tulla kuulluksi ennen lääkärintoimitustopyynnön lähettämistä, tai vastaavasti, että lääkärintoimitusta koskevan pyynnön lähettäminen ennen kuulemistilaisuuden varaamista asianosaiselle olisi ainoa oikea tapa käsitellä asiaa.

Menettelytavan valinta riippuu siten kunkin yksittäistapauksen olosuhteista, ja olennainen merkitys tässä on maistraattiin saapuneen ilmoituksen sisällöllä. Mitä tulkinnanvaraisempi ilmoitus sisällöltään on, sitä enemmän korostuu mielestäni – jollei asiaa jätetä suoraan siltensä – paitsi ilmoituksen kohteen myös ilmoittajan kuuleminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta vältetään tarpeettomilta puuttumisilta asianosaisen yksityisyyden suojaan.

Edunvalvontailmoituksenkin käsittelyssä on siten otettava huomioon selvittelytoimenpiteiden oikeasuhtaisuuden vaatimus. Lisätietojen pyytäminen ilmoituksen tekijältä ja kuulemistilaisuuden varaaminen ilmoituksen kohteelle on olennaisesti lievemmin henkilöön puuttuvaa asian selvittämistä kuin lääkärintoimitustopyynnöstä mahdollisesti konkretisoitua lääkärintarkastus on. Vaikka maistraatilla ei sinänsä ole lakiin perustuvaa oikeutta määrätä ilmoituksen kohdetta osallistumaan lääketieteelliseen tutkimukseen vaan maistraatti voi vain pyytää terveydenhuollon toimintayksikköä antamaan lausunnon asian käsittelemistä varten, mahdollinen lääkärintoimituksen vastaanotolla käynti on kuitenkin seurausta maistraatin edellä selostetusta toimenpiteestä, kuten esillä olevassa tapauksessa.

Esillä olevassa asiassa maistraatti ei siis ollut varannut kantelijalle lainkaan tilaisuutta tulla kuulluksi, koska asia oli heti lääkärintoimituksen perusteella päätetty jättää siltensä eli tarvetta edunvalvontahakemuksen tekemiseen käräjäoikeudelle ei maistraatin mukaan ollut. Toisaalta se, että edunvalvontailmoituksessa oli nostettu esiin paljon myös sellaisia asioita, joihin edunvalvontaan määrääminen ei olisi ylipäättään tai juurikaan voinut tuonut ratkaisua, olisi sinänsä voinut puoltaa sitä, että lääkärintoimitustopyynnön lähettämisen sijaan kantelijalle olisi heti alkuvaiheessa varattu tilaisuus tulla kuulluksi. Tosin jää vain arvailujen varaan, olisiko lääkärintoimitus joka tapauksessa hankittu, vaikka asianosaista olisi heti ensimmäiseksi kuultu. Korostan kuitenkin nykyin – kuten aiemmassa päätöksessäni – sitä, että alkuvaiheen henkilökoh-

taista kanssakäymistä ilmoituksen kohteen kanssa ja tämän kanssakäymisen merkitystä ei pidä väheksyä edunvalvonnan tarvetta arvioitaessa.

Johtopäätökseni on kuitenkin, ettei asiassa ole ilmennyt oikeudellisia perusteita sen tueksi, että voisin katsoa maistraatin laiminlyöneen kuulemisvelvollisuutensa.

4

TOIMENPITEET

Asiassa ei ole ilmennyt lainvastaista menettelyä eikä velvollisuuden laiminlyöntiä.

Saatan kuitenkin edellä kohdassa 3.2.3 esittämäni näkökohdat maistraatin tietoon lähettämällä sille jäljennöksen päätöksestäni.

Samalla lähetän päätökseni tiedoksi maistraatin holhustoimen edunvalvontapalvelut - vastuualueen päällikölle sekä aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikölle.